

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI
AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.GÜM.0.09.00.(03)/01-005-142/3924 /4875
KONU: Gümrüklerde Dürüstlük

13./05/2004

MUHABERE VE ELEKTRONİK DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

Bilindiği üzere, bir ülkenin ekonomisi için temel kurumlardan biri olan gümrük idaresinin yolsuzluklardan arındırılması ve bu idarede dürüstlük ilkelerinin yerleştirilmesi amacıyla, Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) tarafından 7 Temmuz 1993 tarihinde Arusha/Tanzanya'da yapılan 81/82. Konsey toplantısı sırasında, "Arusha Deklerasyonu" yayınlanmıştı.

Söz konusu Deklerasyon ile aşağıda belirtilen 12 ilkenin üye ülkelerin gümrük idareleri tarafından hayata geçirilmesi talep edilmiştir:

1. Gümrük mevzuatı açık ve özlü olmalıdır.
2. Gümrük rejimleri basit, tutarlı ve uygulanabilir olmalıdır.
3. Otomasyon yolsuzluklara karşı etkili bir tedbirdir ve kullanımına öncelik verilmelidir.
4. Personel ve iş rotasyonuna önem verilmelidir.
5. Yöneticiler, personelin zayıflıklarını tespit etme ve gidermede ana sorumluluk sahibi olmalıdır.
6. Etkili muhasebe uygulamaları hayata geçirilmelidir.
7. İdare, personele kuruma aidiyet ve yolsuzluklara karşı alınan tedbirlere uyma isteği aşılmalıdır.
8. Yeni personel alımı ve personelin terfileri gibi hususlar objektif ve müdahaleden uzak olmalıdır.
9. Davranış ilkeleri belirlenerek, personele yazılı olarak dağıtılmalıdır.
10. Personel kariyeri boyunca ahlak ve dürüstlük konularında gerekli mesleki eğitimi almalıdır.
11. Personelin yaşam standardı geliştirilmelidir.
12. İdare, gümrük komisyoncuları ve iş çevresi ile açık ve şeffaf ilişkiler kurmalı ve bu ilişkileri geliştirmelidir.

DGÖ, II. ve III. Yolsuzlukla Mücadele ve Dürüstlüğün Korunması Küresel Forumları ışığında gümrüklerde dürüstlük konusunun önemini dikkate alarak, söz konusu Deklerasyonu revize etmiş ve Revize Deklerasyon Örgütün 2003 yılı Haziran ayında Brüksel'de yapılan 101/102. toplantısında kabul edilerek yayınlanmıştır.

DGÖ Şemsiyesi altında yapılacak olan tüm dürüstlük çalışmalarında esas alınacak olan İngilizce orijinali ve Türkçe çevirisi ekli Revize Deklerasyonda, dürüstlüğün yerleştirilmesi ve geliştirilmesi alanında gümrük idarelerince gerçekleştirilmesi öngörülen temel hususlar daha da ayrıntılandırılmış, eski Deklerasyonda yer alan bazı ilkeler tek bir alt

13/05/04

**ELEKTRONİK
HAVALE**

1184

başlık altında toplanmış ve bunlara günümüzdeki değişikliklere paralel olarak yeni ilkeler de ilave edilerek aşağıdaki 10 temel ilke belirlenmiştir:

1. Liderlik ve Taahhüt
2. Asgari İdari Düzenlemeler
3. Şeffaflık
4. Otomasyon
5. Özel Sektörle İlişkiler
6. Yeniden Yapılanma ve Modernizasyon
7. Kontrol ve Soruşturma
8. Davranış İlkeleri
9. İnsan Kaynakları Yönetimi
10. Moral ve Teşkilat Kültürü

Bu çerçevede, "Revize Arusha Deklerasyonu"nda belirtilen ilkeler hususunda personelin bilgilendirilmesi ve her düzeyde çalışmalar sırasında dikkate alınması konusunda mümkün olan azami gayretin gösterilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU
Müsteşar

EK: Revize Arusha Deklerasyonu (İngilizce ve Türkçe)

Dağıtım:

Tüm Merkez Birimlerine

**THE
REVISED
ARUSHA DECLARATION**

**DECLARATION OF THE CUSTOMS CO-OPERATION COUNCIL
CONCERNING GOOD GOVERNANCE AND INTEGRITY IN CUSTOMS**

THE CUSTOMS CO-OPERATION COUNCIL,

NOTING that Customs administrations throughout the world perform a number of vitally important tasks on behalf of their Governments and contribute to national goals such as revenue collection, community protection, trade facilitation and protection of national security;

ACKNOWLEDGING that integrity is a critical issue for all nations and for all Customs administrations and that the presence of corruption can severely limit Customs capacity to effectively accomplish its mission. The adverse effects of corruption can include :

- a reduction in national security and community protection;
- revenue leakage and fraud;
- a reduction in foreign investment;
- increased costs which are ultimately borne by the community;
- the maintenance of barriers to international trade and economic growth;
- a reduction in public trust and confidence in government institutions;
- a reduction in the level of trust and co-operation between Customs administrations and other government agencies;
- a reduction in the level of voluntary compliance with Customs laws and regulations; and
- low staff morale and "esprit de corps";

CONSIDERING that corruption can be combated effectively only as part of a comprehensive national effort;

AFFIRMING that a priority for all Governments should be to ensure that Customs is free of corruption. This requires firm political will and a sustained commitment to the fight against corruption;

DECLARES that an effective national Customs integrity programme must address the following key factors :

1. Leadership and Commitment

The prime responsibility for corruption prevention must rest with the head of Customs and the executive management team. The need for high levels of integrity must be stressed and commitment to the fight against corruption maintained over the long term. Customs managers and supervisors should adopt a strong leadership role and accept an appropriate level of responsibility and accountability for maintaining high levels of integrity in all aspects of Customs work. Customs managers should demonstrate a clear and unequivocal focus on integrity and be seen to set an example that is consistent with both the letter and spirit of the Code of Conduct.

2. Regulatory Framework

Customs laws, regulations, administrative guidelines and procedures should be harmonized and simplified to the greatest extent possible so that Customs formalities can proceed without undue burden. This process involves the adoption of internationally agreed conventions, other instruments and accepted standards. Customs practices should be reviewed and redeveloped to eliminate red tape and reduce unnecessary duplication. Duty rates should be moderated where possible and exemptions to standard rules be minimized. Systems and procedures should be in accordance with the revised International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Revised Kyoto Convention).

3. Transparency

Customs clients are entitled to expect a high degree of certainty and predictability in their dealings with Customs. Customs laws, regulations, procedures and administrative guidelines should be made public, be easily accessible and applied in a uniform and consistent manner. The basis upon which discretionary powers can be exercised should be clearly defined. Appeal and administrative review mechanisms should be established to provide a mechanism for clients to challenge or seek review of Customs decisions. Client service charters or performance standards should be established which set out the level of service clients can expect from Customs.

4. Automation

Automation or computerization of Customs functions can improve efficiency and effectiveness and remove many opportunities for corruption. Automation can also increase the level of accountability and provide an audit trail for later monitoring and review of administrative decisions and the exercise of official discretion. Where possible, automated systems should be configured in such a way as to minimize the opportunity for the inappropriate exercise of official discretion, face-to-face contact between Customs personnel and clients and the physical handling and transfer of funds.

5. Reform and Modernization

Corruption typically occurs in situations where outdated and inefficient practices are employed and where clients have an incentive to attempt to avoid slow or burdensome procedures by offering bribes and paying facilitation fees. Customs administrations should reform and modernize their systems and procedures to eliminate any perceived advantages which might be obtained through circumventing official requirements. Such reform and modernization initiatives should be comprehensive in nature and focus on all aspects of Customs operations and performance. The Revised Kyoto Convention provides a sound reference point for such initiatives.

6. Audit and Investigation

The prevention and control of corruption in Customs can be assisted by the implementation of a range of appropriate monitoring and control mechanisms such as internal check programmes, internal and external auditing and investigation and prosecution regimes. Such regimes should strike a reasonable balance between positive strategies to encourage high levels of integrity and repressive strategies designed to identify incidences of corruption and to discipline or prosecute those personnel involved. Customs personnel, clients and the general public should be encouraged to report corrupt, unethical or illegal activity and, when such information is provided, it should be investigated in a prompt and thorough manner and sources should be protected. Where large scale or complex investigations are warranted or in administrations where corruption is widespread, there should also be recourse to independent anti-corruption agencies.

7. Code of Conduct

A key element of any effective integrity programme is the development, issue and acceptance of a comprehensive code of conduct which sets out in very practical and unambiguous terms the behaviour expected of all Customs personnel. Penalties for non-compliance should be articulated in the code, calibrated to correspond to the seriousness of the violation and supported by appropriate administrative and legislative provisions.

8. Human Resource Management

The implementation of sound human resource management policies and procedures plays a major role in the fight against corruption in Customs. Human resource management practices, which have proved useful in controlling or eliminating corruption in Customs, include :

- providing sufficient salary, other remuneration and conditions to ensure Customs personnel are able to maintain a decent standard of living;
- recruiting and retaining personnel who have, and are likely to maintain, high standards of integrity;
- ensuring staff selection and promotion procedures are free of bias and favoritism and based on the principle of merit;
- ensuring that decisions on the deployment, rotation and relocation of staff take account of the need to remove opportunities for Customs personnel to hold vulnerable positions for long periods of time;
- providing adequate training and professional development to Customs personnel upon recruitment and throughout their careers to continually promote and reinforce the importance of maintaining high ethical and professional standards; and
- implementing appropriate performance appraisal and management systems which reinforce sound practices and which foster high levels of personal and professional integrity.

9. Morale and Organizational Culture

Corruption is most likely to occur in organizations where morale or 'esprit de corps' is low and where Customs personnel do not have pride in the reputation of their administration. Customs employees are more likely to act with integrity when morale is high, where human resource management practices are fair and where there are reasonable opportunities for career development and progression. Employees at all levels should be actively involved in the anti-corruption programme and should be encouraged to accept an appropriate level of responsibility for the integrity of the administration.

10. Relationship with the Private Sector

Customs administrations should foster an open, transparent and productive relationship with the private sector. Client groups should be encouraged to accept an appropriate level of responsibility and accountability for the problem and the identification and implementation of practical solutions. The establishment of Memoranda of Understanding between Customs and industry bodies can be useful in this regard. Likewise, the development of codes of conduct for the private sector, which clearly set out standards of professional behaviour, can be useful. Penalties associated with engaging in corrupt behaviour must be sufficient to deter client groups from paying bribes or facilitation fees to obtain preferential treatment.

We, the Members of the Customs Co-operation Council, call upon Customs administrations to implement comprehensive and sustainable integrity action plans based on the key principles outlined above and on Governments, the business sector and members of the international community to support Customs in its fight against corruption.

ARUSHA DEKLARASYONU
REVİZE EDİLMİŞ METİN

**GÜMRÜK İŞBİRLİĞİ KONSEYİ'NİN GÜMRÜKLERDE İYİ YÖNETİŞİM VE
DÜRÜSTLÜĞE İLİŞKİN DEKLARASYONU**

GÜMRÜK İŞBİRLİĞİ KONSEYİ;

Tüm dünyadaki Gümrük idarelerinin, hükümetleri adına bir dizi hayati görevleri yerine getirmekte olduğunu ve gelir tahsili, toplumun korunması, ticaretin kolaylaştırılması ve ulusal güvenliğin korunması gibi ulusal hedeflere katkıda bulunduğunu **DİKKATE ALARAK;**

Dürüstlüğün tüm ülkeler için ve tüm Gümrük idareleri için son derece önemli bir konu olduğunu ve yolsuzluğun Gümrüğün üstlendiği misyonu etkin bir biçimde yerine getirmesini sınırlandırdığını **KABUL EDEREK.** Yolsuzluğun yan etkileri şunlardır:

- ulusal güvenlik ve toplumun korunmasında azalma; gelir kaybı;
- yabancı yatırımlarda azalma;
- toplumun üstlendiği artan maliyetler;
- uluslararası ticaret ve ekonomik büyümenin önündeki engellerin korunması;
- halkın kamu kurumlarına olan güveninin azalması;
- Gümrük idareleriyle diğer kamu kurumları arasındaki güven ve işbirliğinin azalması;
- Gümrük kanun ve yönetmeliklerine gönüllü riayetinin azalması; ve
- Personelin moral düzeyinin ve 'ekip ruhunun' düşüklüğü

Yolsuzlukla, ancak kapsamlı ulusal çabaların bir parçası olarak etkin bir biçimde mücadele edilebileceğini **DİKKATE ALARAK;**

Tüm hükümetlerin temel önceliğinin Gümrükleri yolsuzluktan arındırmak olduğunu **KABUL EDEREK.** Bu, ciddi siyasi iradeyi ve yolsuzlukla mücadelede sürdürülebilir bir taahhüdü gerekli kılmaktadır.

Etkili bir ulusal Gümrük dürüstlük programında, aşağıdaki temel unsurların yer alması gerektiğini **BEYAN EDEREK:**

1. LİDERLİK VE TAAHHÜT

Yolsuzluğun önlenmesi ve ortadan kaldırılması, Gümrük İdaresinin Başkanı ve diğer idarecilerin yetki ve sorumluluğundadır. Yüksek seviyede dürüstlüğe olan ihtiyacın üzerinde durulması ve yolsuzlukla mücadele taahhüdünün uzun vadede muhafaza edilmesi gerekir. Bu çerçevede, Gümrük İdaresininin güçlü bir liderlik rolü üstlenmesi ve yüksek seviyede dürüstlüğü Gümrüğün tüm alanlarında muhafaza etme sorumluluğunu üzerine alarak, gerektiğinde hesap verebilmesi gerekir. Gümrük idarecileri, açık ve net bir tavırla dürüstlük üzerinde yoğunlaşmalı ve Davranış İlkelerinin metnine ve ruhuna uygun bir şekilde örnek teşkil etmelidirler.

2. ASGARİ İDARİ DÜZENLEMELER

Gümrük mevzuatının, yönetmeliklerinin, idari tüzük ve usuller, mümkün olduğu ölçüde,

uyumlu hale getirilmeli ve basitleştirilmeli, böylelikle Gümrük işlemleri, aşırı yüklerden arınmış olarak yürütülebilmelidir. Bu süreç, uluslararası alanda üzerinde mutabık kalınmış sözleşmeleri, diğer belge ve kabul edilmiş standartları içermektedir. Gümrük uygulamaları, kırtasiyeciliği ortadan kaldırmak ve gereksiz tekrarlamaları en aza indirmek amacıyla, Vergi oranları, mümkün olduğunda makul bir seviyeye çekilmeli ve standart kurallara getirilen muafiyetler asgari seviyeye indirilmelidir. Sistem ve usuller Gümrük rejimlerinin Uyumlu Hale Getirilmesi ve Basitleştirilmesine dair (Revize edilmiş) Kyoto Sözleşmesi'ne uygun olmalıdır.

3. ŞEFFAFLIK

Gümrüğe gelen mükellefler, Gümrükle olan işlerinde yüksek derecede kesinlik ve öngörü ümit etmektedir. Gümrük mevzuatlarının, yönetmeliklerinin, usullerinin ve idari tüzüklerin halka açık olması, erişiminin kolay olması ve tek bir şekilde ve tutarlı bir biçimde uygulanması gereklidir. Takdir yetkilerinin kullanıldığı temel, açık bir şekilde ifade edilmelidir. Başvuru ve idari gözden geçirme mekanizmalarının, mükelleflerin Gümrüğün aldığı kararların gözden geçirilmesinin yollarını aramalarını mümkün kılacak bir mekanizma sağlayacak şekilde tesis edilmelidir. Mükelleflerin Gümrükten beklediği hizmet düzeyini gösterir mükellef hizmet şartları ya da performans standartları oluşturulabilir.

4. OTOMASYON

Gümrük işlemlerinin otomasyonu ya da bilgisayarlı ortamda gerçekleştirilmesi, verimliliği ve etkililiği artırmakta, yolsuzluk ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Otomasyon ayrıca, hesapverilebilirlik düzeyini de artırmakta, sonradan izleme imkanı sağlamakta ve idari kararların gözden geçirilmesine ve resmi takdir yetkisinin kullanılmasına imkan vermektedir. Otomasyon sistemleri, mümkün olduğu ölçüde, memurun takdir yetkisini uygunsuz kullanması ihtimalini ve Gümrük memurlarıyla mükellefler arasında yüzyüze irtibatı ve fiziksel işlemlerle parasal kaynak transferi arasındaki bağlantıyı asgari düzeye çekecek biçimde ayarlanmalıdır.

5. ÖZEL SEKTÖRLE İLİŞKİLER

Gümrük idareleri, özel sektörle açık, şeffaf ve üretken bir ilişki tesis etmelidirler. Mükelleflerin, sorunla ilgili olarak yeterli düzeyde sorumluluk ve hesapverilebilirliği ve bu sorunlara getirilecek pratik çözümlerin tespiti ve uygulanmasını kabul etmeye teşvik edilmesi gerekir. Bu bağlamda, Gümrük ve sanayii birimleri arasında bir Mutabakat Zabıtı'nın hazırlanması faydalı olabilir. Aynı şekilde, mesleki davranış biçimlerinin standartlarını açık bir biçimde ortaya koyan davranış ilkelerinin, özel sektör açısından hazırlanması da yararlı olabilir. Yolsuzluğa karışma cezaları, mükellefleri tercihli tarifeden yararlanmak amacıyla rüşvet ya da işlerini kolaylaştırıcı ücretler ödemekten caydıracak yeterlilikte olmalıdır.

6. YENİDEN YAPILANMA VE MODERNİZASYON

Yolsuzluk, modası geçmiş ve verimsiz uygulamaların geçerli olduğu ve mükelleflerin rüşvet teklif etmek ve işlerini kolaylaştırmak için ücret ödemek suretiyle yavaş ya da hantal işlemlerden kaçınmaya çalıştıkları durumlarda meydana gelir. Gümrük idareleri, resmi şartları ihlal etmek suretiyle elde edilen avantajları ortadan kaldırmak üzere mevcut sistemlerini yeniden yapılandırmalı ve modernize etmelidirler. Bu yeniden yapılanma ve modernizasyon girişimleri, kapsamlı bir nitelik taşımalı ve Gümrük işlemlerinin ve performansının tüm alanları üzerinde yoğunlaşmalıdır.

7. KONTROL VE SORUŞTURMA

Gümrüklerde görülen yolsuzluğun önlenmesi ve kontrolü, dahili kontrol programları, dahili ve harici hesap kontrolü ve soruşturma ve kovuőturma rejimleri gibi ilgili izleme ve kontrol mekanizmalarının uygulanmasıyla desteklenebilmektedir. Bu rejimler, yolsuzluk vakalarını tespit etmek ve yolsuzluğa bulaőmış memurları cezalandırmak ya da kovuőturmak üzere düzenlenmiş yüksek seviyede dürüőlük ve engelleyici nitelikte stratejileri teşvik etmek için pozitif stratejiler arasında makul bir denge oluőturmalıdır. Gümrük memurlarının, mükelleflerin ve halkın, yolsuzluğa konu, ahlakdışı ya da yasadışı faaliyetleri ihbar edecek şekilde teşvik edilmeli, ihbar niteliği taşıyan bilgi alındığında, acil ve doğru bir biçimde soruőturulmalı ve mevcut kaynaklar muhafaza edilmelidir. Geniş ölçekli ya da karmaőık soruőturmaların teminat altına alınması halinde ya da yolsuzluğun yaygın olduğu idarelerde, bağımsız yolsuzlukla mücadele kurumlarına müracaat imkanı bulunmalıdır.

8. DAVRANIŞ İLKELERİ

Etkili dürüőlük programlarının temel unsuru, tüm Gümrük memurlarından beklenen davranıőı gayet pratik ve net bir şekilde ortaya koyan kapsamlı davranış ilkelerinin hazırlanması, dağıtımı ve benimsenmesidir. Bu ilkelere uymama, davranış ilkeleri kapsamında dile getirilmeli, ihlalin ciddiyetine tekabül edecek şekilde ayarlanmalı ve uygun idari ve hukuki hükmümlerle desteklenmelidir.

9. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Sağlıklı insan kaynakları yönetimi politikalarının ve usullerini uygulanması, Gümrüklerde görülen yolsuzlukla mücadelede çok önemli bir rol oynamaktadır. Gümrüklerde görülen yolsuzluğu kontrol altına alma ya da ortadan kaldırmada yararlı olan insan kaynakları yönetimi uygulaması aşağıdaki hususları kapsamaktadır:

- Memurların, saygın bir hayat sürebilmelerini sağlamak için yeterli düzeyde maaő, diğer ücret ödemeleri ve koőulların sağlanması
- Yüksek seviyede dürüőlük standartlarını muhafaza eden memurların iőe alınması
- Personel seçiminin ve terfi usullerinin, önyargı ve kayırmacılıktan arındırılıp, liyakat prensibine göre gerçekleştirilmesi
- Personelin görevlendirilmesinde, rotasyonunda ve yeniden konumlandırılmasında memurların riske maruz kalabilecekleri pozisyonlarda uzun süre kalmalarını ortadan kaldırııcı kararların alınması
- Gümrük memurlarına, istihdam yoluyla ve kariyerlerine göre sürekli terfi edebilme ve yüksek etik ve mesleki standartları muhafaza etmelerini sağlama konusunda yeterli düzeyde eğitim ve mesleğinde gelişme imkanı sağlama
- Sağlıklı uygulamaları destekler ve kişisel ve mesleki dürüőlüđu besler mahiyette performans takdir ve yönetim sistemlerini uygulamaya geçirme.

10. MORAL VE TEŞKİLAT KÜLTÜRÜ

Arusha Deklarasyonu'nun Revize edilmiş Metninde őu ifadeler yer almaktadır:

Yolsuzluğun, moral gücünün ya da 'ekip ruhunun' az olduğu teőkilatlarda ve Gümrük memurlarının idarelerinin taşıdığı isimle iftihar edememeleri gibi durumlarda ortaya çıkma

ihtimali yüksektir. Moral gücün yüksek olduğu durumlarda, insan kaynakları yönetimi uygulamalarının adil olduğu ve kariyer geliştirme ve ilerletme hususunda makul imkanların olduğu hallerde memurların dürüstlük prensibi çerçevesinde hareket etmeleri daha muhtemeldir. Her düzeyde memurun, yolsuzlukla mücadele programına dahil edilmesi ve idarelerinin dürüstlüğü hususunda yeterli düzeyde bir sorumluluğu kabul etmeye teşvik edilmesi gereklidir.

Gümrük İşbirliği Konseyi Üyesi olan bizler, Gümrük idarelerini, ana hatları yukarıda belirtilen temel prensiplere dayalı kapsamlı ve sürdürülebilir dürüstlük eylem planlarını uygulamaya, ve Hükümetleri, iş alemini ve uluslararası toplumu, yolsuzlukla mücadelede Gümrükleri desteklemeye davet ediyoruz.

7 Temmuz 1993 tarihinde Tanzanya'nın Arusha kentinde imzalanmış (81./82. Konsey oturumları) ve Haziran 2003'te revize edilmiştir (101./102. Konsey oturumları)